

Tájéoló

Bakonya, Boda, Bükkösd, Cserdi, Cserkút, Helesfa, Hetvehely, Kővágószőlős, Kővágótöttös

Kedves Olvasó!

A Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság (RHK Kht.) tavaly emlékezett meg alapításának ötödik évfordulójáról. A Magyar Köztársaság Kormánya azzal a céllal hozta létre a Társaságot, hogy felelős gazdája legyen a magyarországi radioaktív hulladékok tárolásával és végleges elhelyezésével összefüggő környezetvédelmi feladatoknak.

E feladatok megoldása nemzeti érdek. A megvalósuló fejlesztések és kutatási programok alapvető célja, hogy a hazánkban keletkező valamennyi radioaktív hulladék kezelése, átmeneti és végleges elhelyezése teljes mértékben megfeleljen az Európai Unió által támasztott követelményeknek.

Amint az közismert, 2003 őszén újraindult az a nagyszabású kutatási program a Nyugat-Mecsekben, amelynek célja egy kutatólaboratórium helyének kijelölése. A számos szakértő véleménye által egyfajta nemzeti kincsnek is tekinthető, 260 millió

éves agyagkő formáció – tudományos néven a Bodai Aleurolit Formáció (BAF) – amely kutatásának, megismerésének lesz majd helyszíne a tervezett kutató laboratórium. A tervek szerint a laboratórium az évtized végére valósul meg.

Dr. Hegyháti József ügyvezető igazgató

A többéves kutatási program munkálatainak, eredményeinek – az RHK Kht. szándéka szerint – hiteles krónikása lesz a most induló Nyugat-Mecseki Tájéoló.

Az RHK Kht. tevékenységét megalakulásától kezdve az jellemzi, hogy a szakmai munkák eredményeit széles körben eljuttassa az érintett térségek önkormányzataihoz, helyi lapokhoz, s ezen fórumokon keresztül az ott élőkhez.

E munkánk eredményeit nemrégiben megjelent Éves Jelentésünkben is bemutattuk, részletesen szólva lakossági kapcsolataink bővüléséről.

Napjainkra kialakultak azok a tájékoztatást segítő eszközök, amelyeknek folyamatos használata és rendszeres bővítése nagy segítséget jelent feladataink ellátásában. Be-

(Folytatás a 2. oldalon)

A MECSEKÉRC Rt. vezérigazgatójának köszöntője a Nyugat-Mecseki Tájéoló olvasóihoz

Kedves Olvasó!

Társaságunk fővállalkozóként végzi a Bodai Aleurolit Formáció nagyaktivitású radioaktív hulladékok befogadására való alkalmasságának vizsgálati programját. Ez a feladat komoly kihívás az egész kollektívának, hiszen munkánk eredménye egy fontos döntést előkészítő, több szakterülethez kapcsolódó információtömeg, amelyből nyert következtetések alapján a döntéshozóknak felelősen és megalapozottan kell tudni dönteni a program végeztével a befogadó közet alkalmasságáról.

Munkánk végzéséhez erőt ad az az ismeretanyag és hozzáértés, amely szakembereinkben az egykori uránbányászat és az azt követő reaktivációs munkálatok közel öt évtizede alatt összegyűlt.

A végzett tevékenységről most is, és a későbbiekben is nyíltan és mindenre kiterjedően szeretnénk tájékoztatni az érintett települések lakosságát.

Úgy gondoljuk, ennek igazán hasznos – de nem egyetlen – fóruma lehet a most induló lap.

Pécs, 2004. június 25.

Tisztelettel: Papp Béla vezérigazgató

mutatótermek, (köztük a kővágószőlősi), a bodai tájékoztató park, önkormányzati rendezvények, a társulások által szervezett tájékoztató programok, videóhírlevelek (ez évtől a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulás hírlevele is, amely már két kiadásban számolt be az országos jelentőségű kutatási program munkáiról.), a társulások és az RHK KhT. által kiadott kiadványok, valamint a rendszeresen megjelenő helyi újságok.

Munkatársaimmal együtt vallom, hogy az RHK Kht. eredményes munkája elképzelhetetlen az érintett térségekben dolgozó polgármesterek, önkormányzatok, önkormányzati társulások, és a lakosság rendszeres tájékoztatása nélkül. A velük kialakított együttműködés és párbeszéd teremti meg a munkák végzéséhez szükséges társadalmi bizalmat. Közös meggyőződésünket nagyban megerősítették az idén márciusban a NymTIT falvaiban megszervezett

tájékoztató körút tapasztalatai is. Mind a tizenegy (!) alkalom meggyőző példáját adta annak a felelős hozzáállásnak, ami biztos alapot teremt a többéves, és távlatokban több évtizedes együttműködésnek.

Őszinte örömmre szolgál, hogy most az elsők között köszönhetem az új térségi lap, a Nyugat-Mecseki Tájéoló olvasóit. A lap kiadását és terjesztését az a közös igény és elhatározás hozta létre, hogy az itt, a térségben élők folyamatos tájékoztatását egy rendszeresen megjelenő térségi lap tudja a legjobban szolgálni.

Az újságon keresztül bemutatjuk a térség, a falvak fejlődését. Ismerve az itteni adottságokat és lehetőségeket, tudjuk, mennyi munka és közös erőfeszítés ölt tettet a falvak csinosításában, legyen szó akár az autóbusszforduló felújításáról, vagy az önkormányzati intézmények fejlesztéséről, vagy a pályázatokon nyert források felhasználásáról.

A Nyugat-Mecseki Tájéoló készségről ad majd helyet az ezekről szóló híreknek is.

A magunk – az RHK Kht. – részéről azt vállaljuk, hogy megbízható és korrekt partnere leszünk a Tájolónak. Nagy lehetőséget és egyben kihívást jelent a lap megjelenése, hiszen a NymTIT térsége minden falujába, és a falvakban minden portára díjmentesen eljutva, tájékoztathatjuk majd Önt a kutatási program előrehaladásáról, a szakemberek munkájának eredményeiről.

Bízva abban, hogy az elkövetkezendő években érdeklődéssel forgatja majd minden Olvasó a Nyugat-Mecseki Tájéoló számainat,

tisztelettel üdvözlö:

Dr. Hegyháti József ügyvezető igazgató,
Radioaktív Hulladékokat
Kezelő Közhasznú Társaság

A hónap idézete

„Tetszik vagy nem tetszik, hosszú távon nincs más alternatívánk, mint egyre inkább a tiszta atomenergia forrásra támaszkodni.”

Most induló rovatunkban a magyar és nemzetközi tudományos és szakmai élet kiemelkedő személyiségeinek véleményét villantjuk fel az atomenergia valamint a nukleáris hulladék elhelyezés témájában. Elsőként a Nobel-díjas *Oláh György* kémikus véleményét idézzük fel.

„Az atomkor eljövetele egy nagyszerű új energiaforrás távlatait nyitotta meg, ugyanakkor veszélyeket és biztonsági aggályokat is teremtett. Tragédia, hogy ez utóbbi megfontolások gyakorlatilag holtpontra juttatták az atomenergia további fejlődését Európában és az Egyesült Államokban egyaránt. Tetszik vagy nem, hosszú távon nincs más alternatívánk, mint egyre inkább a tiszta atomenergia-forrásra támaszkodni, ugyanakkor meg kell oldanunk és minden bizonnyal meg is fogjuk oldani a biztonsági problémákat, köztük a radioaktív hulladékok eltávolításának és tárolásának problémáit.

(George A. Olah: [vagyis Oláh György, Nobel-díjas]: A szénhidrogének jövője a 21. században. Magyar Tudomány, 1999/12.)

Boda bemutatkozik

Boda zsáktelepülés, ebből adódóan nyugodt, csendes község. A Mecsek-hegység nyugati lábánál fekszik. Bejáratánál két tó fogadja a látogatókat. A virágszoborpark kivitelezésének I. üteme elkészült. A híres bodai agyagkő (aleurolit) szerkezetét, felhasználási lehetőségeit mutatja be az Információs Park. A község neve a Boda, Buda, Budimér szláv eredetű személynévből származik. 1219 óta, II. András idejétől vannak róla írásos feljegyzések.

A bronzkor korai szakaszában élt Somogyvár-Vinkovci kultúra népétől a mai Boda külterületén szörványok ismertek.

A bronzkor késői szakaszá-

ban a Halomsíros kultúra népe élt itt, a rájuk vonatkozó régészeti leletek napvilágra kerültek. A rómaiak korából a területen településnyomok kerültek elő. Bodán első királyunk idején vár épült, melynek földhalmi ma is fellelhetők. E királyi birtokot a vár kivételével II. András király Bertalan pécsi püspöknek adományozta, amely később az Eszterházy

család birtokába került. Mai temploma 1908-ban Keresztelő Szent János tiszteletére épült.

A falu lélekszáma 424 fő. 1993. óta önálló jegyzőségként működik. A községben a rendszerváltás óta óriási infrastrukturális fejlődés ment végbe. Teljes aszfaltúthálózat van, kiépült a vezetékes ivóvíz, szennyvíz, gáz, telefon, kábeltelevízió hálózat.

A települést erdők és szőlők övezik. Jó bortermő vidék. A falu jövőképét a mezőgazdaságban, elsősorban a borúthoz vezető csatlakozásban, valamint a falusi turizmus fejlesztésében látja. Jelenleg lovaglási lehetőség és faluszálláshely várja a turistákat. A faluban több komolyan működő civil szervezet van, amelyek jelentős részt vállalnak a falu kulturális életének szervezésében, a hagyományőrzésben.

e-mail:
bodaonkormanyzat@axelero.hu
telefon:
73/472-079, 570-222, 709-252
fax: 73/472-079
cím: 7672 Boda, Petőfi u. 28.

A térségben élők érdekeinek képviselésében

Interjú a Kovács Győzővel, a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulás elnökével

– Tisztelt Elnök úr! Az Önök társulása már évek óta partneri viszonyt ápol az RHK Kht-val. Tavaly év végén elindult a többéves kutatási program előkészítése. A program az Önök számára is új feladatokat jelent, melyek ezek?

– Nyilván a lakosság részére sokkal több információt kell eljuttatnunk, még szorosabbá kell tennünk a kapcsolatainkat, a kutatást irányító, végző, koordináló szervezetekkel, cégekkel. Komoly tanfolyamokon kell részt vennünk (pl.: kommunikációs oktatás). Fel kell kérnünk komoly szakembereket, tudósokat (pl.: Magyar Tudományos Akadémia) az együttműködésre.

– Idén több új kommunikációs eszközt is „bevetnek” a tájékoztatói tevékenységbe. Most induló lapunkban is folyamatossá megjelennek majd a Társulás munkájáról beszámoló hírek, októberben nagyszabású programot szerveznek Bodán és Kővágószőlősen és útjára indult a NymTIT videós hírlevele is. Milyen eredményeket várnak ezen eszközök használatától?

Kovács Győző Boda polgármestere, egyben elnöke a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulásnak is. A kutatások újraindulása számára és a Társulás számára is új kihívásokat jelent. Tavaly kibővült a Társulás, három új település csatlakozott az alapító „hatokhoz”. Az idei esztendőben megpezdült a Társulás élete is, a munkájában résztvevő polgármesterek nagy szerepet játszottak a márciusi tájékoztató körút eredményes megszervezésében is. A Társulás elnökeként Kovács Győző aktívan vesz részt a kutatásokhoz kötődő kommunikációs-tájékoztatási munka kidolgozásában és megvalósításában egyaránt. Javaslati, észrevételei beépültek az október eleji nagyrendezvény programjába is, amelynek előzetesét lapunk nyolcadik oldalán olvashatják.

Kovács Győzőt az idej, a Társulás előtt álló feladatokról és várakozásairól kérdeztük.

– Az új kommunikációs eszközök által sokkal több információt tudunk továbbítani, és sokkal szélesebb körben mint eddig. Reméljük az így megkapott információk, melyek kézzel foghatóak, sokkal tájékozottabbá teszik a lakosságot.

– Márciusban Ön a Magyar Tudományos Akadémia Elnökéhez fordult segítségért. Kérte az Akadémia elnökét, hogy nyújtson segítséget a Társulás munkájának végzéséhez azzal, hogy a magyar tudományos szakmai

élet személyiségei közül néhányat felkér arra, hogy véleményükkel, tanácsaikkal segítsék a NymTIT munkáját. Úgy tudom, hogy kérése meghallgatásra talált...

– Igen! Örömteli Társulásunk számára, hogy Vizi E. Szilveszter úr a hazai tudományos élet vezető tudósait dr. Fehér István professzort, dr. Gadó Jánost és dr. Nagy Bélát jelölte ki segítségül. Ezek a komoly tudós szakemberek segítenek abban, hogy a kutatások, irányja, meg-

valósulása igaz tényeken alapul, valamint az, hogy teljesen kívülálló szakemberek véleménye, útmutatása alapján folytatnunk párbeszédet a lakossággal.

– Elnök úr! Önök most a szakemberekkel együtt egy négyéves maratoni menet előtt állnak. Milyen eredménnyel lenne elégedett az első résztáv, a 2004-es év végén?

– Remélem, hogy azok az anomáliák, melyek a médiából származnak, helyükre kerülnek, itt kell eredményeket elérnünk. Nagy eredmény lenne, ha mindenki a kutatásokra és azok eredményeire koncentrálna, így elkerülhetők lennének a félreértések, melyek szerintem ugyan nem jelentősek, de mint tudjuk az ördög a részletekben lakozik... Mindenki számára az lenne a jó, ha ezeknek a nem ritkán „gerjesztett” félreértéseknek a száma egyre kevesebb lenne a kutatási programmal a térségben folyó országos jelentőségű, a nemzeti érdek megvalósítását szolgáló szakmai-tudományos tevékenységgel kapcsolatban.

Előadónap a radioaktív hulladék-elhelyezésről

2004. június 8-án a Pécsi Akadémiai Bizottság Bányászati és Földtani Munkabizottsága a Magyar Geofizikusok Egyesülete támogatásával szakmai ankétot tartott a Pécsi Akadémiai Bizottság székházában, a gyönyörű Vasvári villában, „Geotudományok a radioaktív hulladék-elhelyezés szolgálatában” címmel.

A rendezvény célja az volt, hogy tájékoztassa a régió szakembereit. A hatóságok és a lakosság képet kapott azokról a munkákról, amelyek az elkövetkező években folynak majd a radioaktív hulladékok elhelyezésével kapcsolatban mind Bataapáti környékén, mind pedig a Nyugat-Mecsekben.

Az ankét bevezető előadását Buday Gábor, az RHK Kht. műszaki és tudományos igazgatója tartotta, aki a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból finanszírozott radioaktív hulladék-elhelyezés helyzetét és várható jövőjét ismertette. A további négy előadás a Bodai Aleurolit Formáció minősítésének középtávú programjával, földtani környezetével, minősítésének vízföldtani vizsgálati programjával, illetve a kutatás geofizikai terveivel és az első eredményekkel foglalkozott.

Ezt követően Nagy Zoltán, vezető geológus tartott előadást „A földtani kutatások szerepe a radioaktív hulladék-tárolók létrehozásában” címmel. Az ankét a Bataapáti-Üveghuta térségében folyó kutatásokról, a felszín alatti kutatások műszaki üzemi tervéről és a radiológiai állapot felmérés eredményeiről szóló beszámolókkal zárult.

Az előadássorozat eredményeként a jelenlévők szinte teljes képet kaptak azokról a kutatási munkákról, amelyek az RHK Kht. megrendelése alapján a Nyugat-Mecsekben és a Mórággyi-rög területén a közeljövőben folynak majd.

Felelőséggel, biztonsággal, garanciákkal Országos érdeket szolgál az RHK Kht.

Manapság amikor a névjegyek korát éljük, érdemes alaposabban is megnézni, egy egy kapott névjegyet, mi az amit az átadója fontosnak tartott közölni velünk. A vállalkozások, szolgáltatók esetében a termék és a szolgáltatás mellett egyre több cég kínálja magát az Interneten is, saját honlapjának megjelentetésével. Nincs ez másképp a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság esetében sem. Ezért az RHK Kht. bemutatkozó névjegyeként közöljük a közhasznú társaság internetes honlapjának bevezetőjét, minimális rövidítéssel. További részletes információt a www.rhk.hu címen olvashatnak a Társaságról.

A XXI. században nehéz lenne elképzelni Magyarország gazdaságát a radioizotópok és a nukleáris technológiák felhasználása nélkül. Az atomtechnikát széles körben alkalmazzák az iparban, az egészségügyben és meghatározó szerepe van a villamosenergia-termelésben: az ország villamosenergia-szükségletének

több mint 40%-át adó atomerőművi részesedés tartja a villamos energia fogyasztói árát elviselhető szinten.

A nukleáris technológia alkalmazása ugyanakkor arra készíti a társadalmat, hogy bizonyos problémákkal szembenézzen, és megoldja azokat. A problémákkal foglalkoznunk kell, és azokra megnyugtató megoldásokat kell találnunk.

Ezt felismerve a Magyar Országgyűlés 1996-ban megalkotta az *atomenergiáról szóló új törvényt*, melynek előírása szerint a radioaktív hulladékok elhelyezését és a nukleáris létesítmények leszerelését a jövőben egy, a Kormány által kijelölt szerv végzi. 1998. június 2-án ennek szellemében alakult meg a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság.

Az elkövetkező évek műszaki feladatai közül a három legfontosabb: új tároló létesítése a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok számára, a kiégett fűtőelemek meglévő átmeneti tárolójának bővítése, valamint a hosszú élettartamú, nagy aktivitású hulladékok végleges elhelyezésére szolgáló telephely kijelölése.

Hasonlóan fontos – ha nem fontosabb – a jó kapcsolat kialakítása és fenntartása a társadalommal. Az elmúlt években megtanultuk, hogy a nukleáris

energia leggyengébb pontja a közvéleménnyel való kommunikáció, illetve annak hiánya volt. Tisztában vagyunk azzal, hogy tevékenységünk számos kérdést vet fel és félelmet, vagy éppen ellenérzéseket vált ki a közvélemény egy részében. A jövőben a radioaktív hulladékokkal kapcsolatos munkáink fontos része lesz az átláthatóság megteremtése, továbbá a megfelelő párbeszéd és kapcsolatrendszer kialakítása.

Miután a Közhasznú Társaság tevékenységével kapcsolatos irányelveket a törvény rögzítette, a következő lépés az új társaság szervezeti felépítésének megtervezése és létrehozása volt, amely lehetővé teszi elgondolásaink, célkitűzéseink megvalósítását és kötelezettségeink teljesítését.

Honlapunk elkészítésének célja, hogy világos perspektívát mutassunk be a Közhasznú Társaság által elvégzendő feladatokról, továbbá szervezeti és pénzügyi háttéréről. Az elkövetkező évek műszaki feladatai közül hármat emelünk ki: új tároló létesítése a rövid élettartamú, kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok számára, a kiégett fűtőelemek meglévő átmeneti tárolójának bővítése, valamint a hosszú élettartamú, nagy aktivitású hulladékok végleges elhelyezésére szolgáló telephely kijelölése.

Tisztában vagyunk azzal, hogy tevékenységünk számos kérdést vet fel és félelmet, vagy éppen ellenérzéseket vált ki a közvélemény egy részében. Ebből következően kötelességünk, hogy folyamatos párbeszédet tartsunk fenn a társadalommal, megértessük szerepünket és tevékenységünket. A társadalmi párbeszédben és a közvélemény tájékoztatásában a nyíltság politikájával, valamint az összes érdekelt fél bevonásával vállalunk kötelezettséget. Alapvető célkitűzésünk, hogy döntési helyzetbe hozzuk az érintetteket.

Társaságunk megalakításával „törvényes gazdára” talált a nukleáris technika alkalmazása során keletkező radioaktív hulladékok tárolása és végleges elhelyezése, valamint a nukleáris létesítmények lebontása. Jól tudjuk, hogy a gazda kijelölése önmagában még nem oldja meg a feladatot, de legalább elmondható, hogy megvan a szereposztás, így elkezdődhet a célirányos munka a jól definiált keretek között. Társaságunk tevékenysége távol marad mind a politikai, mind az üzleti érdektől. Feladatunk, hogy eleget tegyünk az érvényes előírásoknak, és megfeleljünk a kor színvonalát által megkövetelt tudományos, műszaki és egyéb elvárásoknak. Szeretnénk nyitott, mindenki által hozzáférhető Társaság lenni.

RHK Kht.

A Középtávú Program szereplői

Finanszírozó:
Megrendelő:
Engedélyező hatóság:
Társadalmi ellenőrzés:
Szakmai ellenőrzés:
Minőségi felügyelet:
Külföldi projektfelügyelet:
Fővállalkozó:
Kiemelt alvállalkozók:
Alvállalkozók:

Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (OAH KNPA Alapkezelő Iroda)
Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság (RHK Kht.)
MGSZ Dél-Dunántúli Területi Hivatal
Nyugat-Mecseki Társadalmi Információs Társulás
RHK Kht. Szakértői Bizottsága
CONSULTANT Kft.
Colorado School of Mines (USA)
MECSEKÉRC Rt.
ELGI, ETV-ERŐTERV Rt., MÁI, Golder Associates (Magyarország) Kft., ROTAQUA Kft.
Az engedélyezett alvállalkozói listán 240 intézmény, egyetemi tanszék és cég található

segítik a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulás munkáját

Ahogy az a Kovács Győzővel, a NymTIT elnökével készült interjúban olvasható, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke három vezető hazai szaktekinthelyt kért fel az Akadémiai Bizottság munkájában való részvételre. Most induló sorozatunkban bemutatjuk a Bizottság tagjait. Elsőként a magyar nukleáris szakma iskolateremtő személyisége, Dr. Fehér István professzor úr gazdag életművével ismerkedhetnek meg a Nyugat-Mecseki Tájéoló olvasói.

Fehér István 1932-ben született Budapesten, 1951-ben érettségizett a hatvani Bajza József gimnáziumban, 1951-1956 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar vegyész szakát végezte el.

Az államvizsgát követően 1956. április 1-jén a Központi Fizikai Kutató Intézet (KFKI) Atomfizikai Osztályára lépett be pályakezdőként, ahol radiokémiai témákon dolgozott.

1960. augusztus 1-jén megbízták a KFKI Sugárvédelmi Osztályának a megszervezésével. Tudományos tevékenységébe tartozott – 1960-64 között – a sugárvédelmi szolgálat megszervezése, az ellenőrző módszerek, így a személyi filmdozimétriák, a radioaktív felületi, levegő és víz szennyezettség mérésének a bevezetése. 1965-75 között a belső sugárterhelés egyes kérdéseit, elsősorban a radioaktív aeroszolok inhalációs toxikológiáját, a tüdőtisztulás mechanizmusát, a szilikózis modell vizsgálatát, valamint a fémtrícidek sugárvédelmi jellemzőit tanulmányozta. 1975 után tudományos munkája elsősorban a paksi atomerőmű környezetellenőrző rendszeré-

nek kialakítására irányult, ezen belül a környezeti radiojód koncentráció távmérésének fejlesztésével foglalkozott.

Az 1982-től folyamatosan működő paksi környezetellenőrző rendszer, illetve a KFKI hasonló távmérő rendszere észlelte elsőként a csernobili atomerőmű súlyos balesete során kibocsátott légköri radioaktív szennyezettség hazánk területére érkezését, és hasznos támpontot adott a gyors dózis előjelzéshez. A berendezések 22 év óta folyamatosan és megbízhatóan működnek, azonban időközben erkölcsileg és alkatrészeit tekintve is teljesen elavultak. A távmérő rendszer teljes felújítása napjainkban folyik, ennek egyik fontos eleme az irányításával kifejlesztett új aeroszol és radiojód távmérő berendezés, melynek mintapéldányát 1992-ben helyezték üzembe Pakson, és azóta megbízhatóan üzemel.

Fehér István 1979-től 1992-ig vezette a hordozható, úrdozimetriai** célra is alkalmas TL dózismérő, a Pille fejlesztését. Közvetlen munkája a búrba zárt CaSO₄:Dy TL detektor*** kifejlesztése volt, melyet első ízben 1980-ban Farkas Bertalan

próbált ki az űrben, és azóta számos orosz és amerikai űrpüléskor használták, jelenleg is dolgoznak vele a Nemzetközi Űrállomáson.

1977-ben a belső sugárterheléssel kapcsolatos munkái alapján Fehér István a fizikai tudományok kandidátusa és az ELTE doktora lett.

1980-tól összefogta a hazai atomerőművi sugárvédelmi kutatásokat, illetve a nukleáris-baleset elhárítással kapcsolatos fejlesztő tevékenységet.

2000-től az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) keretében működő Nukleárisbaleset-elhárítási Műszaki Tudományos Tanács elnöke, valamint a Kormányzati Koordinációs Bizottság Tudományos Tanácsának a tagja.

Nyugdíjba vonulása után, 1998. január 1-től az AEKI igazgatójának Sugárvédelmi Tanácsadójaként tevékenykedik.

136 Publikációja jelent meg a hazai és nemzetközi szakmai folyóiratokban, s emellett számos hazai és külföldi előadást tartott.

Fehér professzor csaknem 40 éve folytat egyetemi oktatói munkát, szervezője volt az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Sugárvédelmi Szakcsoportja megalakításának, s jelenleg is aktív kutatóként dolgozik.

Munkásságát több magas állami és szakmai díjjal ismerték el: Ezek közé tartozik a Munka Érdemrend ezüst (1969), arany (1980) fokozata, Az Emberi Környezetért Érdemérem (1981), az Állami Díj (1985), a Wigner Jenő-díj (2002).

Fogalommagyarázatok:

- * a levegőben lebegő apró radioaktív porszemcsék
- ** az űrhajósokat érő kozmikus sugárzás dózisének az űrhajó fedélzetén történő mérése
- *** a sugárzás nagyságának érzékelésére szolgáló eszköz

NucNet hírek

A tajvani atomerőművek biztonsága 2003-ban

Tajvan hat atomerőművi blokkja az áramtermelés 21,5%-át biztosítja. A blokkok kihasználtsága az elmúlt tíz évben 75%-ról 86,3%-ra nőtt. Az atomerőművek üzembiztonságát jelzi, hogy az évenkénti rendellenességek száma húszról ötre csökkent. Automatikus leállítás 2003-ban két ízben történt, ezt a térségben dúló tajfun idézte elő.

Új kutatóreaktor helyeztek üzembe Németországban

A München-közi Garchingban helyeztek üzembe egy nagy neutronfluxusú kutatóreaktor. A reaktor névleges teljesítménye a felfűtés után 20 MW lesz. A kutatóreaktor fizikai-, kémiai-, biológiai-, orvosi és műszaki kutatások során felmerülő tudományos vizsgálatokban hasznosítják.

Az atomerőművi energiatermelés növekedését jóslják Kínában

A XXI. század első két évtizedében, Kína fokozódó energiaigényének kielégítését az atomerőművi energiatermelés növelése is segítheti. Erről a kínai „Nukleáris Ipari Csoport” vállalat elnöke Kang Rixin nyilatkozott, aki szerint az ország energia igényének biztosításában jelentős szerepet játszik a jelenlegi 1,4%-ról 2020-ig 4%-ra növelendő atomerőművi energiatermelés.

A MECSEKÉRC Rt. bemutatása

A zártkörű alapítású MECSEKÉRC Környezetvédelmi Részvénytársaság a Mecseki Ércbányászati Vállalat átalakulásával, annak jogutódjaként jött létre 1998. április 30-án. A társaság alapítója és egyszemélyes tulajdonosa az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.

Jogelődje 1955-től 1997-ig folytatta fő tevékenységét, az uránérc-bányászatot. Az elmúlt években a Társaság tevékenysége jelentős átalakuláson ment át. Az uránérc-termelésért felelős, több ezer főt foglalkoztató nagyvállalathoz fokozatosan egy rugalmas, a mindenkor külső elvárásokhoz alkalmazkodni képes szervezet alakult ki, amelynek minden dolgozója felelősséget érez azért, hogy a magyaror-

szági uránipar negatív következményeinek felszámolása a lehető legteljesebb mértékben és hatékonysággal történjen meg. A környezeti felelősségtudat a korábbi szakmai tudásra épített, ám fokozatosan bővülő környezetvédelmi, projekt-szervezési és számítástechnikai ismeretekkel párosult.

Az alkalmazottak száma jelenleg 200 fő, akik közül sokan egyetemi végzettséggel, megfelelő gyakorlattal rendelkeznek a bányászat, a geológia, hidrogeológia, geofizika, vegyészmérnöki feladatok, az energetika, a környezetvédelem és rekultiváció, térképészeti feladatok ellátása, talajmechanika, projektvezetés terén.

A MECSEKÉRC Rt. magyarországi viszonylatban talán egyedüli letéteményese számos olyan, a korábbi bányászati tevékenységhez kapcsolódó szakmai és szervezési is-

meretnek, amely a földkéreg hasznosítását célzó bármely – nemcsak a hagyományos értelmében vett ásványi nyersanyag-kitermeléshez kapcsolódó – kutatási és/vagy beruházási programokban nélkülözhetetlen lehet. A földkéregben lejátszódó természeti folyamatok, az ezekkel szoros kölcsönhatásban lévő technológiai elemek, valamint az időben és térben folyamatosan válto-

zó bányaműveletek kivitelezéséhez szükséges logisztikai követelmények együttesen egy igen komplex szakmai szemléletmód kialakítását és folyamatos érvényesítést tették szükségessé.

A MECSEKÉRC Rt. (illetve jogelődje, a MÉV) már 1989 óta kiemelkedő szerepet játszik a Magyarországon kelet-

kező radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének előkészítését célzó munkálatokban. 1993 óta folyamatosan (kezdetben az e célból létrehozott országos tárcaközi célprogramok keretében, később pedig az új Atomtörvény feltételrendszere mellett) a nagy aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére potenciálisan alkalmas kőzettest, a Bodai Aleurolit Formáció földtudományi kutatásainak szakmai koordinátorszervezeteként működött.

A magyarországi nagy aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladékok, valamint kiégett üzemanyag kazeták geológiai tárolóban való elhelyezésére alkalmas térrész vagy térrészek, illetve az elhelyezés lehetőségét vizsgáló földalatti kutató laboratórium helyének kijelölésével kapcsolatos munkálatokat 2003 óta közbeszerzési pályázaton nyert szerződés alapján a MECSEKÉRC Rt. a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kht. Fővállalkozójaként végzi.

Tizenegy alkalom, csaknem háromszáz résztvevő, közel hatvan kérdés

A tájékoztató körút jól szolgálta az együttműködést

A tavasz folyamán a Nyugat-Mecseki Társadalmi Információs Társulás, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság (RHK kht.) valamint a Noguchi Communications sikeresen szervezte meg azt a tájékoztató körutat, amely felkereste az összes olyan falut, amely lévén a Társulás tagja, érintett a tavalyi év őszén újraindult országos jelentőségű kutatási programban.

A csaknem tucatnyi alkalom jó példákkal szolgált arra mindenki számára, hogy hogyan kell és érdemes szót váltani egy olyan témáról, amely mindenki számára fontos, és egyben hasznos lehet.

A tájékoztató körút két fontos szempontból is tanulságokkal járt. Egyrészt lehetővé tette, hogy a több évig tartó program megvalósításáért dolgozó szakemberek és szakértők, átfogó tájékoztatást adjanak a térségben élőknek. Az elhangzott előadások részletesen bemutatták a megkezdett munkák célját, ütemezését, és az azokkal együtt járó helyi hatásokat is.

Másrészt a találkozókön megfogalmazott lakossági kérdésekből egyértelműen kiderült az, hogy a falvakban élők számára melyek azok a problémák és kérdések amiket az elkövetkezendő időszakban a tájékoztató munkában érdemes napirenden tartani, illetve részletesebben is bemutatni. Jellemző sajátossága volt a lakosság által megfogalmazott kérdések-

nek és felvetéseknek az, hogy a résztvevők magyarán fogalmazták, nem „csomagolták be” a véleményüket. Ez a hozzáállás nagyban hozzájárult a tájékoztató körút sikeréhez, hiszen egybecsengett a szervezők szándékával, az érthető, pontos és őszinte tájékoztatással.

A falugyűléseken készített felvételek alapján már elkészült

és minden településre eljutott az a videó-összeállítás, amelyben a szervezők a találkozókön feltett jellemző kérdésekre adott válaszokat gyűjtötték egybe. Az összeállítás második részében a gyűléseken bevezetőként elhangzott tájékoztató előadás látható, amelyet *Buday Gábor*, az RHK Kht. műszaki tudományos igazgatója, valamint *Benkócs István* a Mecsekérc

A Bodai Aleurolit Formáció (BAF) „névjegye”

Előfordulási helye:	Nyugat-Mecsek
Életkora:	260 millió év
Kiterjedése:	kb. 150 négyzetkilométer
Vastagsága:	800-900 méter
Fő jellemzői:	nagy stabilitás igen ritka előfordulás (a világon csak néhány helyen) kiváló vízzáró képesség
További információk:	www.mecsekerc.hu www.rhk.hu

Környezetvédelmi Rt. vezérigazgató-helyettese tartott az érdeklődőknek.

Mivel a videó-anyag már valószínűleg adásba került – akár többször is –, illetve könnyen elérhető az önkormányzatoknál és a polgármestereknél, az alábbiakban csak a néhány olyan kérdésre, válaszra, illetve a tájékoztató-előadások azon fontosabb megállapításaira térünk vissza, amelyek az egész kutatási tevékenység szempontjából meghatározóak.

Visszatérő kérdése volt a résztvevőknek a találkozón az a kérdés miszerint: Megtudhatják-e az ott élők, hogy hol terveznek fúrásokat, s lesz-e fúrás lakott területen? A találkozón a szakemberek bemutatták a vizsgálandó területek térképét és elmondták, hogy a fúrások a falvak közigazgatási határain belül lesznek, azaz a településekhez tartozó külterületeken, lakott területeket nem érintenek majd.

Szintén sokan voltak kíváncsiak arra, hogy merre „mennek” és milyen jellegűek lesznek a feltáró utak? A feltáró utak rendbehozatala és kialakítása a kutatásra tervezett terület útjainak járhatóvá tételét jelenti, amelyről az adott területek képviselőivel és a tulajdonosokkal időben egyeztet a munkák kivitelezője a Mecsekérc Rt. Ezek az egyeztető munkák az első fúrások helyszínein már megtörténtek. (Az első helyszíni bejárásra, és szemlére a tervek szerint július első hetében került sor.)

Számos kérdés foglalkozott azzal, hogy mi lesz a kitermelt kőzettel, és az „sugároz-e”? A

kitermelt kőzet a környezetvédelmi és egyéb jogszabályoknak megfelelően elhelyezésre kerül. Ez az anyag nem sugároz, így semmilyen veszélyt nem jelent sem az emberekre, sem a környezetre.

A hazánkban lezajlott változások, az emberek által a döntésekben részvétel szándéka fogalmazódott meg abban a

A tájékoztató körút állomásai

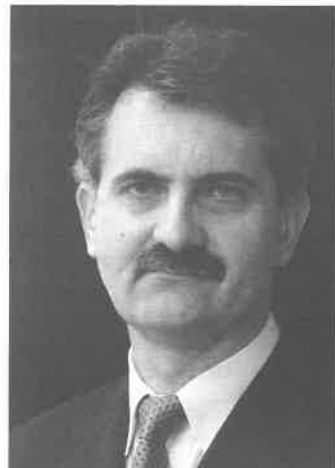
2004. február	Boda (Találkozó a NymTIT térség önkormányzati képviselőivel)
2004. március 1.	Boda
2004. március 9.	Kővágószőlős és Cserkút
2004. március 10.	Bükkösd és Cserdi
2004. március 12.	Helesfa és Hetvehely
2004. március 29.	Bakonya és Kővágótöttös.

kérdésben, ami arra kért választ, hogy lesz-e népszavazás a kutatólabor helyének kijelölése előtt? Hazánkban az érvényben lévő törvények szerint nem kell népszavazás a kutatólaboratórium megépítésének jóváhagyására. De ahogyan az elhangzott, az RHK Kht. ki fogja kérni a lakosság véleményét a laboratóriumra vonatkozó döntés előtt is.

S végezetül hadd idézzük fel a szinte minden helyen feltett kérdést: Miért ezen a helyen (térségben) kutatnak? Az előzetes országos felmérések ezt a közzettest találták a kutatásra legalkalmasabbnak. Ez a térség rendelkezik a legjobb földtani tulajdonságokat mutató kőzettel, az aleurolittal.

A találkozón elhangzott bevezető előadásokon részle-

tes tájékoztatást kaptak az érdeklődők a program, a kutatások jelentőségéről. Így Buday Gábor az RHK Kht. műszaki-tudományos igazgatója, a program kiemelt országos jelentőségéről, annak legfontosabb céljairól és hosszú távú ütemezéséről szöveg, meggyőző példák-
kal támasztva alá előadásában, hogy az első szakaszra kitűzött cél – egy mélységi kutatólaboratórium helyének kijelölése, várhatóan 2008 folyamán – műszakilag teljes biztonságot garantálva megoldható. Dr. Benkovics István a Mecsekérc vezérigazgató-helyettese, programigazgató előadásában bemutatta, hogy milyen helyszíni tevékenység várható a térségben 2004–2008 között, s azok milyen hatással lesznek majd az ott élők életkörülményeire. Benkovics István megismertette a jelenlevőket a vizsgálandó kőzet, a Bodai Aleurolit Formáció „névjegyével” is.

Benkovics István

kialakítását, a helyi munkaerő bevonási lehetőségeit. Benkovics István aláhúzza, hogy a kutatási munkákat időben egyeztetik majd az önkormányzatokkal és az érintett ingatlan tulajdonosokkal. Törekedni fognak a lehetséges károkozás minimalizálására, s az esetlegesen okozott károkat megtérítik majd. A programigazgató szerint a négyéves munka során a térségben számolni kell a forgalom kisebb mértékű emelkedésével is. Ennek mértéke nem lesz zavaró a lakosság számára.

(A Tájékoztató terjedelmének szűkössége nem teszi lehetővé az előadáson elhangzottak teljes megismertetését az újság lapjain. Azt javasoljuk minden kedves Olvasónknak, hogy éljen a lehetőségekkel, s nézze meg a teljes előadást – a kérdésekkel és a válaszokkal együtt – a NymTIT videó-hírlevele idei második számában.)

si-mi

A programigazgató elmondta, hogy a kutatási program megvalósítása számos előnnyel jár majd közép és hosszú távon a térség számára.

Ezek között említette a kutatási területen megvalósuló – a kutatásokat szolgáltató – utak

A munkálatok várható ütemezése

2003:	Közbeszerzési eljárás, szerződéskötés
2004–2006:	1. kutatási fázis (potenciális célterületek rangsorolását célzó kutatások)
2006–2008:	2. kutatási fázis (kijelölt célterület részletes kutatása, környezeti hatásvizsgálat a URL építéséhez)
2008–2010:	Hatósági, parlamenti engedélyeztetés, a URL műszaki tervezése
2010–2033:	A URL kiépítése és működtetése

A fenti ütemezés betarthatósága elsősorban attól függ, hogy a Költségvetés megfelelő ütemezésben biztosítja-e a forrásokat a munkákhoz.

**Közhírré
tétetik!**

2004. október 2.:
**Boda és Kővágószőlős
lesz a házigazda**

A Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság havonta a tájékoztatási munka eredményeit elemző, és egyben az elkövetkezendő időszak feladatait megfogalmazó munkaértekezletet tart budaörsi irodájában. A szakmai találkozón minden alkalommal napirendi pontként foglalkoznak a térségünkben újrindult országos jelentőségű földtani kutatási program aktuális tájékoztatási feladataival és az addig végzett munka értékelésével is. Ezen értekezletek állandó meghívottjai a hazánkban működő önkormányzati tájékoztató és ellenőrző Társulások, s közöttük természetesen a Nyugat-mecseki Társadalmi és Információs Társulás (NymTIT) is.

A júniusi értekezleten a NymTIT-tel, a Mecsekérc Környezetvédelmi Rt.-vel és a Kht. illetékes szakembereivel történt előzetes egyeztetést követően elfogadásra került az idén ősszel – hagyományteremtő jelleggel – megszervezendő nagyszabású, egész napos tájékoztatási-szórakoztató esemény-sorozat programja.

Az idei nagyrendezvényre október első szombatján, a megyei Mediterrán Ősz helyi fesztiváljához kapcsolódva kerül

A hagyományteremtés szándékával

majd sor. Mindkét helyszínen, Bodán és Kővágószőlősen reggel zenés ébresztő köszönti a helyben élőket és a programokat. Déllelőtt 10 órától a Bodai Művelődési Ház ad majd otthont a földtani kutatási program idejének – első eredményeit – bemutató ismeretterjesztő-tájékoztató tanácskozásnak. Szó esik majd a vizsgált kőzetről a Bodai Aleurolit Formációról a Mecsekérc Környezetvédelmi Rt. előadásában, a kutatási munkaprogram megvalósításáról pedig *Frigyesi Ferenc* a Kht. beruházási igazgatója ad tájékoztatást. Természetesen a része lesz a tanácskozásnak *Kovács Győző*nek, Boda polgármesterének, a NymTIT elnökének tájékoztatója is a Társulás eddig végzett munkájáról. A tervek szerint a NymTIT munkáját segítő Akadémiai Bizottság is bemutatkozik majd.

A tanácskozásra meghívást kapnak a Társulás munkájában résztvevő polgármesterek, a települések önkormányzatai, a

falvak országgyűlési képviselői, valamint a hatóságok vezetői.

A szakmai tájékoztatás mellett a program szervezői gondoltak a szórakozásra, a sportra valamint az iskolásokra is. A társulás településeinek csapatai kispályás labdarúgó torna keretében mérkőznek meg egymással a NymTIT Kupáért.

Kővágószőlős lesz a helyszíne a iskolások számára szervezett szellemi-ügyességi vetélkedőnek délelőtt 10 órától. Ahogy a népi szólás mondja nem babra megy majd a játék, minden csapat értékes ajándékokat nyerhet. (A vetélkedőre való felkészülés jegyében minden iskola csapata felkeresi a NymTIT kővágószőlősi tájékoztatási kabinetjét, és ott előadást hallgat meg a témáról szeptember második felében. Ezt követően a csapatok megnézik a Bányászati múzeumot is, majd megkapják a vetélkedő első feladatát, egy totó-rendszerű kérdőívet, amelynek kitöltése lesz a „beugró” feladat a vetélkedőhöz.)

A rendezvénysorozat teljes és részletes programja előzetesen megje-

lenik majd a Nyugat-Mecseki Tájéolóban szeptember első felében. A programoknak és az ott elhangzó előadásoknak külön számot szentel majd a NymTIT videó hírlevele is, idei harmadik számában, gondolva azokra is akik nem tudnak jelen lenni a rendezvényen.

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a program szervezői. Viszontlátásra október 2-án szombaton Bodán és Kővágószőlősen!

NYUGAT-MECSEKI
Tájéoló
Bánya, Boda, Bőlykút, Csord, Csorházi, Helyi, Kővágószőlős, Kővágószőlős

KISTÉRSÉGI HAVILAP

Kiadja a Noguchi & Peters Communications Kft. (1054 Budapest, Szabadság tér 7.)
Felelős kiadó a kft. ügyvezető igazgatója. Szerkeszti a szerkesztőbizottság. Készült a Ferling PR & Communications Kft. közreműködésével.
Nyomás: Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécs
ISSN 1786-0563